

Persoonlijkheidsstoornissen bij ouderen

Maarten Boogert, soc. psych. verpleegk

Divisie Ouderen / 24 uurdienst
Mondriaan Zorggroep Heerlen

Mondriaan Zorggroep

Doelgroepen m.b.t hulpverlening van SPV- er :

- Acute psychiatrische problematiek en / of ernstige psychosociale problemen
- Langdurige, complexe, meervoudige
problematiek

Opzet

- Ouderen en hun specifieke kenmerken
- Persoonlijkheid / persoonlijkheidsstoornis
kanttekeningen bij diagnostiek
- Sociaal psych. verpleegk. hulpverlening

Kenmerken van ouderen; verlies van:

- Werk
- Gezondheid
- Relaties
- Zelfstandigheid
- Zingeving

Ontstaan persoonlijkheid ?

persoonlijheidsstoornis ?

Verklaringsmodel :

***Bio-psycho-sociaal
model***

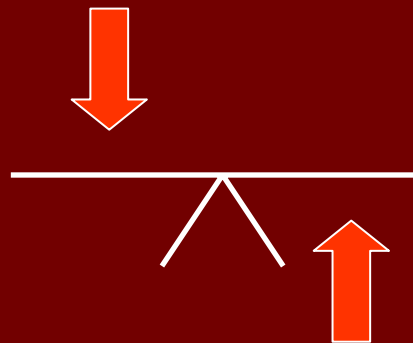
Persoonlijkheid

- Iedereen heeft een persoonlijkheid
- Deze persoonlijkheid ontstaat op jonge leeftijd en blijft gedurende het hele leven aanwezig
- Afhankelijk van de levensfase en de leefsituatie kan deze persoonlijkheid gedurende het leven andere kenmerken vertonen

Gezond lichamelijk, psychisch en/of sociaal functioneren:

Draagkracht en draaglast zijn in balans.

Draaglast

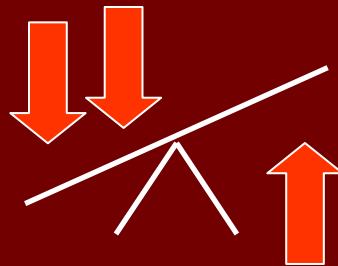

Draagkracht

Ziek gestoord functioneren:

De draaglast is groter dan de draagkracht:
de balans is verstoord!

Draaglast

Draagkracht

Gezonde aspecten persoonlijkheid

- Aangepaste interactie met anderen
- Relaties aan kunnen gaan
- Om kunnen gaan met stressvolle situaties
- Weinig conflicten
- Flexibiliteit
- Aanpasbaar gedrag

Persoonlijkheidsstoornis

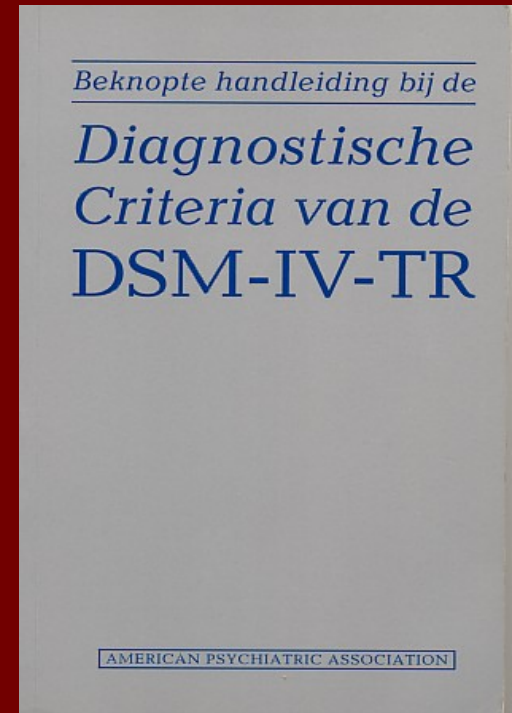
We spreken van een persoonlijkheidsstoornis:

- Wanneer iemand gedurende lange tijd ongepast gedrag vertoont en daarin niet te corrigeren of te veranderen is
- Een zeer inflexibele houding t.a.v. anderen/ buitenwereld hanteert
- Een starre houding hanteert
- En door deze kenmerken geregeld in de problemen komt met anderen zoals partner/ kinderen/ werkgever/ officiële instanties

Psychische stoornissen

Er is één algemeen geldend indelingssysteem ontwikkeld.

De DSM-IV geeft voor elke bestaande psychische stoornis een aantal criteria waaraan je moet voldoen om te mogen spreken van een bepaalde stoornis.

DSM - IV

Indeling voor psychiatrische stoornissen

As I Actuele psychische stoornis

As II Persoonlijkheidsstoornis

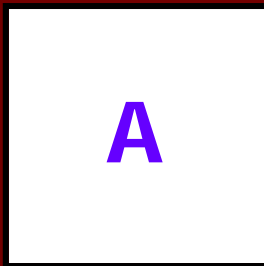
As III Relevante lichamelijke ziekte

As IV Sociale factoren

As V GAF- score, een cijfer voor psychosociaal functioneren

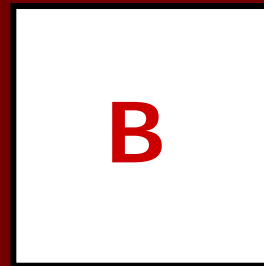
DSM - VI (as II)

"Buitenbeentjes"

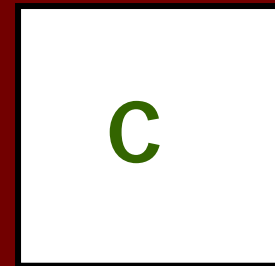
Het vreemde,
excentrieke
cluster;
vooral stoornissen
In het denken

"Lastpakken"

Het dramatische,
emotionele en
impulsieve
cluster;
vooral stoornissen
In het gevoelsleven

"Angsthazen"

Het angstige en
vreesachtige
cluster

Verschillende persoonlijkheidsstoornissen

W. van der Doest (2006)

- “Angsthazen”
- “Lastpakken”
- “Buitenbeentjes”

Normaal

gestoord

Afwijkend

Persoonlijkheid

**Persoonlijkheid-
stoornis**

Aangepast

Onaangepast

Persoonlijkheidsstoornissen en ouderen

- **Persoonlijkheidsstoornis blijft ook op oudere leeftijd aanwezig**
- **Bepaalde kenmerken kunnen versterken door de lichamelijke problemen of levensfaseproblemen**
- **Dit alles maakt dat deze ouderen vaak overkomen als**

EIGENWIJZE OUDEREN

Uitgangspunten behandelniveau's

Hulpverlening aan ouderen met PS

Adaptatiebevorderend:

- Adviserende /ego-versterkende gesprekken
- Assertiviteitstrainingen
- Dagstructuur
- Psycho-educatie aan cliënt + omgeving
 - familie, mantelzorg
 - v&v thuiszorg
 - v&v verzorgingshuis

Psychofarmica

Conclusie:

Bij ouderen zal de behandeling meestal gericht zijn op het hanteerbaar maken van de stoornis en minder op verandering van de persoonlijkheid.

S.p.v.-ers hebben hierin een duidelijke taak

Scholing / kennisoverdracht op HBO nivo kan hiertoe stellig bijdragen !

**Dank voor uw
aandacht!**

maarten.boogert@orange.nl